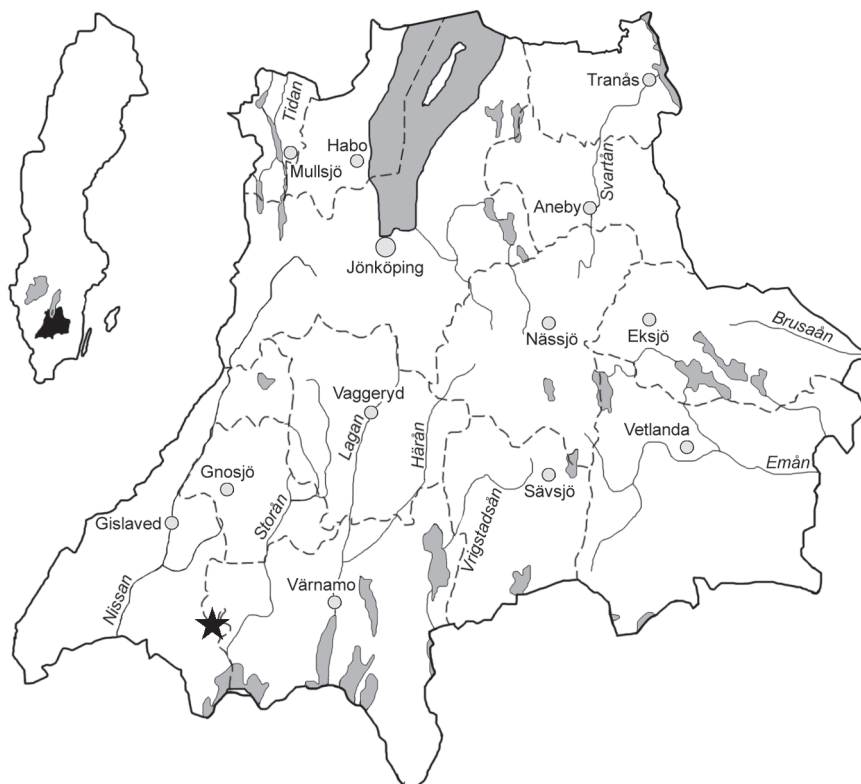

Ås kyrka

Antikvarisk medverkan i samband med
byte av koppartak och målning av takfot

*Ås socken i Gislaveds kommun,
Jönköpings län, Växjö stift*

Rapport och foto: Anders Franzén
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2015

JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM

ANTIKVARISK MEDVERKAN

1. ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Antikvarisk medverkan Anders Franzén	Rapportförfattare Anders Franzén	Dnr. 114/11	Lst./Kommun dnr. 433-5901-10	Slutbesiktning utförd 8/9 2015
Fastighetsbeteckning/Populärnamn Ås kyrka		Beslut enligt ☒ Lagen om kulturminnen m.m. ☐ Förordningen om bidrag till kulturmiljövård ☐ Plan- och bygglagen		
Län Jönköpings län	Kommun Gislaveds kommun			
Stadsdel/Trakt	Socken/Församling Ås socken	Fastighetsägare/Adressuppgifter Västbo S:t Sigfrids församling Box 37 330 21 REFTELE		
Ekonomisk karta	Koordinat x	Koordinat y		

2. BAKGRUND (bakgrundsbeskrivning, historik)

En äldre kyrkobyggnad stod tidigare i kyrkbyn Ås, men när en nybyggnad blev aktuell valde man i stället att förlägga den till byn Karaby söder om Ås. Kyrkobyggnaden uppfördes 1869 efter ritningar av arkitekten Johan Erik Söderlund vid Överintendentsämbetet. Kyrkobyggnaden är gestaltad i nyklassicistisk stil med långhus, polygonalt kor i öster, sakristia i norr och ett högt torn i väster.

Spiran var ursprungligen försedd med sågade granspån. År 1915 ersattes denna täckning av kopparplåt. Även långhuset var försett med spån från början. År 1892 lades galvaniserad plåt på långhuset, men 1973 gavs tillstånd till att ersätta denna med kopparplåt i skivtäckning.

Vid kraftiga stormar omkring 2010 revs delar av spirans kopparplåt upp och skruvades därför temporärt fast i takbotten för att förhindra att hela plåttaket blåste av. Spirans plåt lades därför om 2012.

För den som vill få hela kyrkobyggnadens historia hänvisas till läns museets rapport 2006:113, Ås kyrka, kulturhistorisk karakterisering och bedömning.

3. ÅTGÄRD

Period/år	Arkitekt	Entreprenör/Hantverkare	Byggherre
2015	Arkitekt Lars Redegard, Kalv	GE: Br Bergströms Byggnads AB, Halmstad. UE, plåt: Er-Jill Byggnadsplåt AB, Mölnlycke	Västbo S:t Sigfrids församling
Berörd byggnadsdel	Tillstånd före renovering	Vidtagna åtgärder (med angivande av material, metoder, avvikelser från program)	
Långhusets yttertak	Långhusets tak är ett sadeltak, korets tak är femsidigt och sakristian har ett helvalmat sadeltak. Takbotten är klädd med långsgående brädor med snedhyvlade kanter. Yttertaken är belagda med skivtäckt, falsad kopparplåt. Taken avvattnas med en fotränna och stuprör. Betydande skador finns i form av öppnade falsar, vilket är synligt även från marknivån.	Hela det befintliga plåttaket revs och undertakets kondition kontrollerades. Rötskador påträffades och delar av undertaket och takstol lagades (ca 25 kvm). Den skadade takstolen låg mot söder, närmast tornet. Vid lagningen användes virke lika befintligt. Takbrädorna kläddes med takplywood för att jämna av ytorna. Fotrännan byggdes upp av tryckimpregnerade träreglar och lackerade konsolkrokar. Eftersom de befintliga stuprören av stålplåt var tämligen nya återanvändes de. Ny plåt av koppar lades dubbelfalsad med skivtäckning och förskjutna hakfalsar. En taklucka på sakristian bibehölls och	

	Takfoten består av en profilerad gesims av trä. Den är målad i brun färg som flagnar.	gjordes ny eftersom detta är den enda möjligheten att inspektera taklaget. Takluckorna på långhuset slopades i och med takomläggningen. På långhusets takfall monterades snörasskydd bestående av tre rör. Snörasskyddet målades in i samma kulör som ett åldrat brunärgat kopparplåttak. På tornets sidor finns små "höfter" som är klädda med plåt. Dessa försågs med en liten fotränna som avleder vattnet till långhustaket. Plåttakets anslutning till tornväggen gjordes om. Ett spår sågades upp i putsen ca 150-200 mm över takytan. Det nya plåttaket drogs upp mot tornväggen och avslutades med en putskant. Putsen lagades där så behövdes och avfärgades med kalkfärg våt. Långhustakets vindskivor försågs med hängskivor med droppkant, ungefär med samma utförande som tidigare. Takfoten rengjordes, skrapades och målades med linoljefärg i samma kulör som de nyligen målade fönstren (NCS S 7010-Y70R). Parallellt med takbytet pågick projektering av en inre omgestaltning av kyrkobyggnaden. För att förbereda för utökad ventilation uppfördes en ventilationshuv på det södra takfallet en bit från tornet. Huvu kläddes med koppar med skivtäckning.
--	--	---

4. KOMMENTARER (erfarenheter, kritisk granskning)

Arbetena genomfördes i princip utan att kyrkobyggnadens exteriör förändrades. Nu har kyrkobyggnaden ett väl fungerande tak av kopparplåt.

5. BYGGNADSHISTORISKA RÖN / HISTORISKA RÖN (nya upptäckter, datering, ev. kommande publikation)

Vid arbetena framkom att valvhjässan över gränsen mellan långhus och kor inte är murad utan består av stående plank, som reveterats.

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv

18 november 2015

Anders Franzén

Fotodokumentation

Ovan: Det befintliga plåttaket hade stora brister och läckage samt problem med kondensbildning.

Till vänster: Koret inför arbetena.

Nedan: Långhuset i det skick det hade 2012.

Ovan: Rivning, montering av plywood och pappning pågår samtidigt för att undvika läckage ner i takbotten.

Ovan till höger: Pappning av sakristians tak samt takluckan som ersattes av en ny. Allt sett uppifrån.

Till höger: Sakristians vind.

Nedan till höger: Väggen över korutbyggnaden är inte murad, utan konstruerad av stående plank, som putsats. Här sattes en ny plåt med putskant upp.

Nedan: Pågående plåtläggning.

Ovan: Parti av väggen och takfoten över sakristian. De befintliga stuprören bibehålls.

Ovan till vänster: Det sista skedet av takomläggningen med ställningar endast kring koret och sakristian.

Till vänster: Detalj av takfoten på det norra takfallet med snörasskyddet med tre rör.

Nedan till vänster: Parti av takfoten över sakristian. Takfoten av trä målades i samma kulör som fönstren och ytterdörrarna målats med tidigare.

Nedan: Kyrkan i samband med slutbesiktningen.

Bröderna Bergströms Byggnads AB

Ås kyrka

Utvändig takrenovering 2015

Materialspecifikation

Takarbeten

Takplywood P30 P4 18x2420x 610

Basilit

Underlagspapp Isonorm 10.5x1m

Yap 2200 klisterkant 9,5m² täck

Hydrauliskt kalkbruk NHL 3,5

Leverantör:

Derome Byggvaror Träteknik AB
Bjurumsvägen
432 87 VEDDIGE
tel. 0340-666500

Färg

Linoljefärg, s7010-Y70R

Leverantör:

Flügger färg
Björkhags Måleri AB
Jönköpingsvägen 34
331 34 VÄRNAMO
te. 0370-16690

Halmstad den 31 augusti 2015

August Bergström

August Bergström

Besöksadress
Rörkullsvägen 4 A
302 41 HALMSTAD
Telnr
035-17 66 00

Postadress
Rörkullsvägen 4 A
302 41 HALMSTAD

Epost
info@brodernabergstrom.se

Hemsida
www.brodernabergstrom.se

Bankgiro
5089-3049

Orgnr
556558-1294
Företaget innehar F-skattebevis

Byggnadsvårdsrapport 2015:38
JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM